

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

7. Prudentiam zelo adiungendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

CAPVT VII.

Prudentiam zelo adiungendam.

PRudentiam quæ in rebus ad spiritum attinentibus versatur, Discretionem prudentemque, Discretum nostri vocant, quod res agendas à non agendas, modos item & tempora, rectumque à non recto secernat. Quo verbo licet carere potuissent, vt & aliis non paucis, quia tamen iam inualuit, liberè vtemur, consuetudini cedemus, perspicuitati seruiemus: leuicalem est digladiari de verbo, vbi de re nihil controuersum est.

Quàm igitur zelo sit iungenda prudentia pulcerrimè mihi videtur expressisse Bernardus: Ratio, inquit, sine amore, & amor sine ratione nihil est. Et alio loco, Quid faceret eruditio absque dilectione: instaret. quid absque eruditione dilectio: erraret. Item: Virtus discretionis absque caritatis seruore iacet, & seruor vehemens absque discretionis temperamento precipitat. Ideoq; laudabilis cui neutrum deest; quatenus & seruo discretionem erigat, & discretio seruorens regat. Et alio libro; Quorum ratio non preuenit gressus, currunt, sed extra viam, ac proinde, Apostoli spreto consilio, non sic currunt vt comprehendant. Sed longè grauius ac quodammodo minaciùs vrget cum scribitur: Facillimè zelo tuo, spiritus illudet erroris, si scientiam negligas. Nec habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quàm si efficere possit, vt ea incautè, & non cum ratione ambuletur. Quapropter floridè admodum hortatur: Ne seducaris spiritu mendacij & erroris, luceat tibi veritas Christus. — Zelum tuum inflammet caritas, informet scientia, firmet constantia. Sit seruidus, sit circumspèctus, sit inuictus. Nec teporem habeat, nec careat discretionem, nec timidus sit. — Sit suavis & dulcis affectui tuo Dominus Iesus: sed sit nihilominus intellectui prauia lux, & dux ratio, non solum ob cauendas hereticæ fraudis decipulas, & fidei puritatem ab eorum versutis confidendam, verum vt cautus quoque sis nimiam & indiscretam vehementiam in tua conuersatione vitare. Certè Sapientia est Deus, & scientiarum Dominus est Deus, scit quid cuique sit opus, discreteque ac prouidè, prout nouit expedire, dilibuit, ideoque non potest non ei displicere quid quid insipienter volumus. Itaque efferuescit, & amplius etiam audet Bernardus, aitque: Importabilis, absque scientia, est zelus. Vbi ergo vehemens emulatio, ibi maxime discretio est necessaria. — Seruus quidem zelus absque scientia minus efficax, minusq; utilis inuenitur, plerumque autem & perniciosus valdè sentitur. Quæ viri sancti verba apprimè notanda sunt, eorumque error damnandus, qui imperitiores, modò ardentiores, aut, vt verè loquar, audentiores, conscientia suæ moderatores eligunt. Sed pergat Bernardus: Quo igitur zelus seruidior, ac vehementior spiritus, profusiorq; caritas, eo vigilantius opus scientia est, qua zelum supprimat, spiritum temperet, ordinet caritatem. Discretio

Cap. 8. de
nat. amoris.
Hom. 69. in
Cant.
Ibid. 23.
De dilig.
Deo.

Hom. 19. in
Cant.

20. ibid.

Hom. 49.
ibid.

quippe omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit & decorem, etiam & perpetuitatem. Denique ait, Ordinatione tua perseverat dies, diem virtutem appellans. Est ergo discretio, non tam virtus, quam quedam moderatrix & auriga virtutum, ordinatrixq; affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus vitium erit, ipsaq; affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur, exterminiumq; natura. — Si suo quisque feratur impetu secundum spiritum quem accepit, & ad quaque volet indifferenter, prout afficitur, & non rationis iudicio conuolarit, dum sibi assignato officio nemo contentus erit, sed omnes omnia indiscreta administratione pariter attentabunt, non plane vnitas erit, sed magis confusio. Ista S. Bernardus, quem toties discretionem commendare non mirabimur, si errores omnes ex eius penuria oriri animaduertimus, nec posse Deo gratum esse, quod non illius adspersione condidatur, haud secus quam sale non addito offerri sacrificium nefas erat.

Et quidem, cum zelus, sit quidam amoris incandescens modus, amor autem, sit voluntatis in rem amatam impetus, vel ipsamet voluntas amaris; est zelus vi sua, seque solo rectionis impotens; aliundeque regatur necesse est: imò verò tanto seuerioribus frenandus est habens, quo ardentius ad agendum exsilit. An non idem vigilantissime feceris, si generosissimo, sed cæco equo insederis, & per confragosa, ac hinc inde præcipitiis minantia loca perrexeris? & ecce tibi, cæca voluntas est, ardenti rapitur zelo, nihil sibi timendum putat, nihil cauendum videt; ac nihilominus demonum insidiis plena sunt omnia, vndique mentes hominum offensionibus patent, implexi rerum casus incertiq; voluntur; quanta ergo prudentia prouidendum, ne quid temerè fiat, ne improuisis deprehensi turbibus, vel stantia prouiamus, vel præcipitemus nutantia, pro pace turbas, pro caritate inuidentiam, lolium vitij, pro virtutis segete demetamus.

Ita fieri per singula comperimus, vt quo cellior alicuius muneris est finis, eiusque consecutio pluribus difficultatibus oblecta, hostibus impetita; tanto ad eum assequendum acriores oporteat impetus afferre, at in primis peruigilem ad occupandos aditus, præstruendas & præcauendas insidias, & ad vtendum suis occasionibus indultiam. Quis non proculdubio certam eius Imperatoris cladem augureret, qui neque com meatu comparato, neque vadis prætentatis, neque regione melius explorata, indispensato impetu in penitiora regis inimici regna perumpat? an non ita Darius, Crassus, Iulianus improvida temeritate perierit? Tu verò in hac periculosissima contra cupiditatum phalanges, mundi atque fociorum corruptelas, demonis inuidentiam pugna, putabis tuta omnia, & non potius in tuam perniciem exarsura, & quidquid conatus fueris euersura? Certè si fortis & victor Dei miles esse vis, præstandum tibi quod ille apud S. Iob, qui *in occursum pergit armatis*. Hostes armati sunt immundi spiritus, innumeris contra Dei militem fraudibus accincti. Quibus in occursum pergitur, quando eorum insidia longius præuidentur. Sæpè quippe, vt ibidem notauit

D. Gregorius, hostes callidi militem Dei tanto terribilius impetunt, quanto illum non sibi tantum, sed etiam aliorum salutem viliorem vident: ut videlicet sui periculi formidine territum, & de suis ipsius tuitione sollicitum, saltem occupent, & ab eorum salute curanda reuocent, quos interim auxilio deservit in ruinam præcipitent. At firmata Deo mens inimicorum minas despicit, impetum non pertimescit, diuinæque gratiæ freta præsidio, sic vulnera suæ infirmitatis curat, ut aliena tamen haud deserat. *Contemnit patorem, nec cedit gladio.* Terrores intententur, contemnit; tentationes, instar gladij, acutissimæ & acerrimæ eum fodiant, nihil remittet. Sed aduersus caelestis militis forte perçtus, tanto vehementius antiquus hostis inardescit, quo se animosius despectum conspici: vnde in B. Iob sequitur, *Super ipsum sonabit pharetra, vibrabit hasta & clypeus.* Sonat pharetra, vibratur hasta, clypeus impellit, bellum instauratur, pugna recrudescit, vis, dolus, impressiones, cuniculique miscentur: nihil intentatum relinquit Satan, sperans duce cæso, optimique spoliis detractis, palabundum territumque vulgus, victori prædæ futurum. Sonat pharetra, quando procul ex occulto telum ad vulnus emittitur, quando fur-tim ex insidiis lenè stridens sagitta euolat, quando scilicet specie virtutis ob-rectum vitium, eo perniciosius quo amicus in intima se penetrat. Si quem videt futuri securum, mentis pacatæ sinum Deo expandere, hunc in alios quam caritate mouet, ut eorum indigentia succurrat, ac ita sensim curis implicet; & à mentis tranquillitate abductum, à consueto quoque sensu atque vsu pietatis alienet. Si tamen, ut fit, infirmius quiddam viderit, ubi vulnere locum patere credat, istac apertè impugnat, hastam vibrat, mortemque non obscurus intentat: quem enim ad carnis illecebras molliorem viderit, appetit eum blanditiis, & cupiditatum incensione allectare tentabit; quem autem celsioris animi & magna spirantem viderit, huic protinus ingentium rerum spem, hominum famam, sanctitatis opinionem, & id genus eximia non pauca mentis oculis obiiciet. Quid? quod tantus frequenter furor est hostis, ut simul & hastam euibret, & pharetræ iaculis impetat, quem & suæ & aliorum salutis curatorem videt impigrum? etenim persæpè impugnatione manifesta pertrahit ad peccatum, simulque occulta suggestione ob virtutem custoditam ad superbiæ elationem prouocat. Omnibus tamen superior euadit, eo protegente de quo scribitur: *Dominus erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris:* hoc est, ita te custodiet, ut nec ea quæ in conspectu sunt posita, & ad quæ gressus solet tendere, vis vlla, vllus ex aduerso impetus labefactare; nec à latere nudato, insidiosum quidquam te incautum vulnerare, vel ad interitum rapere possit. Imò verò quantumuis clypeorum oppositu, hoc est variarum molestiarum obiectu progressum intercludere nitatur dæmon: *Feruens & fremens sorbet terram, nec reputat tubæ sonare clangorem: Vbi audierit buccinam dicit, Vab! Procul odoratur bellum, exhortationem ducum, &*

Prov. 3.

plala-

ululatum exercitus. Nullo se terrore à progressu retardari patitur, nimioque ardore pugnae, quidquid terrenos hebetat artus, mentemque praegravat, subtilius discutit, ardentem excutit, minis non terretur, ostentata spe pugnae exsilit gaudio, neque tamen caecus & in praecipitium ruit, pericula prouidet. *Super custodiam suam stat, statuit sibi speculam,* non deprehenditur imparatus, stratagemate ducum ne irretiatur cauet, cauet ne quasi agmine facto totis in eum castris irruatur, & se tantae moli, vel declinandae, vel fortiter sustinendae apparat. Quae certe omnia, cum & multitudine plurima, & sint genere praeclearissima, raram quandam solertiae prudentiaeque vim exigunt. Lege si adlubescit quae in eum D. Iobi locum fuscè scribit Magnus Gregorius, & cum iis quae à praecelenti athleta D. Antonio gesta sunt compara, planeque comperies ab hoc rebus ipsis esse perfectum, quod ab illo est praecipione atque sermone deformatum.

Abat. 2.
Ierem. 31.

Iam verò, si tam singularis cum fortitudine prudentia, propter inimici fraudes & odium iungenda est, haud multò minor exigitur in eorum gratiam quibus decertatur, quorumque salus cordi est: quippe cum his salutis animorum, quam salutis corporum amatoribus, longè deteriore conditione agitur. corporis enim morbos passim medico retegunt omnes, sanari percipiunt, & in idem conspirant, & non admodum diuerso atque à praecipionibus artis parum aberrante remedio curantur, ac denique si efficacem medicinam adplicueris, vim suam etiam agrote nolente retinebit: at in animi morbis profus contra vsuuenit, obstinate & industriè teguntur, & quo grauius laborat quisque, eo sanior videri cupit, medicum auersatur, morbum ipse suum amat & auget, praeterea occultissimi, incertissimi sunt morbi, qui cum animo insideant, sola coniectura deprehenduntur, diuersissimis non rarò fontibus emanant, nulla certa medendi via curantur; sed mirabili quadam solertia cum diuina ope coniuncta est opus, & quidquid demum coneris, sanari nequit, nisi qui sanari velit, primusque ad sanationem gradus est, velle sanari, quem nisi obtinueris, frustra desudas. id verò abs eo impetrare, quem transuersum rapit ambitio, quem multiplex cupiditas excæcat, qui in contrarium toto impetu fertur, quantam circumspeditionem, quam accuratam rerum omnium considerationem exigit? medicinam facere voluisse, nec fecisse, nocet plurimum, & melioribus viam ocludit; obdurescunt, exasperantur, serpunt latius vulnera. Animal est maximè liberum, & ingi impatiens homo, iudicij sui voluntatumque apprimè tenax, varius, multiplex, obscurus, mutationibus, simulationibus, plurimisque affectionibus obnoxius, quem agrè admodum cognoueris, & ubi cognoueris, paulo momento mutabitur, eique nocent grauius, quae paulò antè profuere: hinc, quid virgeas, quid relaxes, quid consulas, propè semper in ambiguo est; & tamen errasse tanti est, vt non nunquam reparari non valeat, aeternoque immortalis animi supplicio luat error

vnus.